

Живорад М. Миленовић³⁵

Универзитет у Приштини – Косовској Митровици
Учитељски факултет у Призрену – Лепосавић

ПРИКАЗ КЊИГЕ
ЈЕРЕМИЋ БИЉАНА И СТАНКОВИЋ ЕМИЛИЈА (2019).
МЕТОДИКА НАСТАВЕ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ ЗА ПРЕДШКОЛСКИ И МЛАЂИ
ШКОЛСКИ УЗРАСТ. УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ, ПЕДАГОШКИ
ФАКУЛТЕТ У СОМБОРУ И НОВИ САД: САЈОНС.

Коаутори уџбеника *Методика наставе музичке културе за предшколски и млађи школски узраст*, Биљана Јеремић и Емилија Станковић, дугогодишњи су универзитетски професори Педагошког факултета у Сомбору и Академије уметности у Новом Саду. На основу анализе њиховог научног и педагошког рада може се закључити да су потпуно посвећени науци и својој професији, пре свега раду са студентима у области музичке уметности и наставе музичке културе и васпитнообразовног рада. Коаутори уџбеника још у предговору уџбеника наводе „да је настава музичке културе усмерена на остваривање исхода и да даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици” (стр. 6), што недвосмислено указује на то да уџбеник садржи наставне садржаје који ће студентима олакшати усвајање наставних садржаја предмета *Методика наставе музичке културе*. Иако се кроз време садржаји предмета мењају, начини и путеви усвајања знања остају исти, али оплемењени новим изазовима и новим стремљењима. Жеља коаутора и основни циљ садржаја овог уџбеника јесте омогућити одговарајуће стицање знања за бављење овом професијом и стварање будућих учитеља, васпитача и наставника који наставу изводе на најбољи начин. Сврха уџбеника је да допринесе што потпунијем разумевању методских поступака, реализацији наставних области предмета, припреми у планирању наставног процеса и испуњавању исхода и задатака предмета.

Концепт уџбеника прати Наставни план и програм за предмет *Методика наставе музичке културе* на Педагошком факултету у Сомбору, али је предвиђен и за студенте Академије уметности у Новом Саду (смер

³⁵zivorad.milenovic@pr.ac.rs

Музичка педагогија). Уџбеник прати концепте новог наставног плана и програма за први и други разред основног образовања. У њему су дати само садржаји који се односе непосредно на наставни процес. Први део уџбеника даје преглед циљева и задатака предмета Методика наставе музичке културе и наставног предмета Музичка култура у основној општеобразовној школи. Поглавља Циљеви, Задаци и исходи, као и Стандарди предмета Музичка култура у основној општеобразовној школи упознају студенте са главним оквирима настанка самог садржаја предмета на основу којих је и креиран наставни програм. Како је праћење и развој музичких способности веома значајно на овом узрасту, наставни програм је приказан у овом делу уџбеника, након чега следи поглавље које се односи на дидактичке принципе и наставне методе у настави предмета Музичка култура.

Други део уџбеника садржи преглед наставних области предмета Музичка култура и то *Извођење музике певањем и свирањем*, у оквиру којег су дата и поглавља Упевавање ученика код извођења музике певањем и Начини увођења свирања код наставне области *Извођење музике свирањем*. Следи наставна област *Слушање музике*, у којој су дати психолошки услови аперцепције и перцепције музике, а затим типови часова слушања музике. *Дечје игре*, као следеће поглавље, поред објашњења о значају и примени, садржи и музичке примере. Следи поглавље – *Оквири, функција и структура музичког описмењавања по фазама*. *Сликовите ноте и њихова употреба у процесу музичког описмењавања* представљају део који је веома значајан за први и други разред млађег школског узраста, а претходи процесу музичког описмењавања. Следи наставна област *Дечје музичко стваралаштво* и последње поглавље – *Наставна средства*.

Уочљиво је да уџбеник *Методика наставе музичке културе за предшколски и млађи школски узраст* садржи сва подручја садржаја која су међусобно повезана на начин на који омогућавају јасан преглед и ефикасно учење. Наставни садржаји су дати по поглављима. У свим поглављима дати су методски поступци и могући ток часа с наведеним примерима. Након сваког поглавља дате су напомене као облик искуственог преношења праксе у виду сугестија. Након сваког поглавља налазе се и задаци за сваку област, као и питања из дате области. На крају уџбеника налази се и списак препоручене литературе и речник појмова.

За наставу музичке културе је веома значајно теоријско знање, или како коаутори истичу „теоријско знање мора бити доступно ученицима кроз практичну наставу” (стр. 10). Предности оваквог вида наставе јесу усвајање знања као креативног акта кроз игру и у групи. Ученик упознаје музику слушањем, затим певањем и стиче основне представе о музици. Упознаје спољни слој теоријских знања и унутрашњи слој музике, што омогућава посматрање и вредновање уметничког дела у целини. Метода репродуковања, интерпретације и анализе наставних садржаја музику представља као збир звучних стимуланаса, тонова, хармоније, ритмичких

форми, који делују на емоције. Када се знање обликује оваквим приступом, оно је свесно, засновано на доживљају, емоцијама и квалитету. Уметничка репродукција, музичка теорија и интерпретација су три стуба модерне музичке наставе. Функционална основа нивоа знања јесте свет дечје маште. У основној школи на млађем школском узрасту сваком ученику треба пружити могућност за музички развој. Свако дете има одређен ниво музичких диспозиција које треба развијати и неговати. Када се каже диспозиција, мисли се на унутрашњу способност детета да прима и доживљава музичке подстицаје.

Кроз праћење и развој наставног процеса уџбеник ће допринети и унапређењу општих и предметних компетенција. Како је настава усмерена на остваривање исхода и даје предност искуственом учењу, у оквиру којег ученици уз садржаје који им се пружају развијају лични однос према музици, све то доприноси постепеној рационализацији искуства и временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике и музичко стваралаштво.

Успешност наставног процеса не зависи само од датих наставних метода. Као најважнија карика јавља се управо улога наставника и учитеља, посебно у реализацији наставне области *Извођење музике певањем*. Неодговарајући избор наставних метода или примена неодговарајућих методских поступака, као и непознавање вокалне технике, условљавају ученичку пасивност. Даље доводе до незаинтересованости за усвајање нових садржаја, не стварајући културне навике које ће трајно обогатити ученикову личност и живот. Широко постављени циљеви предмета Музичка култура састоје се од стицања знања, вештина и диспозиција. Примери диспозиција јесу радозналост, креативност, интересовање, дружељубивост и слично. Ове диспозиције управо се осмишљеним методским поступком обраде песме по слуху најбоље развијају, јер се обука певања састоји од посматрања и опонашања узора приказивањем практичне примене научног.

Подсећања ради, најважнији задатак наставе јесте примена усвојеног, а не акумулација готових знања, у ком интересовање, као део диспозиција, мора бити на прави начин неговано, награђено и мотивисано. Основни постулат наставе поред наставних метода јесу и дидактички принципи, који су у овом уџбенику јасно формулисани и упознају студенте кроз примере на употребу истих. Специфичност наставе предмета Музичка култура управо се у томе и огледа, јер само знања која су усвојена примењујући дидактичке принципе трајна су и омогућавају усвајање нових знања.

Квалитет овог уџбеника огледа се пре свега у конкретним, како музичким примерима, тако и датим педагошким ситуацијама из педагошке праксе коаутора, и то како и на који начин ученицима приближити свет уметничке музике. Посебно треба истаћи дата упутства педагошко-методичка, или како су то коаутори назвали *Напомене* на

крају сваког поглавља. Оне проистичу из наставне праксе коаутора и не могу се нигде прочитати. Још једна, поред осталих вредности овог уџбеника, јесте поглавље о *Упевавању ученика*. Формирање и поставка дечјег гласа основа је тачног и правилног певања, којем наставници током свог рада скоро да не посвећују пажњу. Током целог садржаја уџбеника приметно је искуствено учење, усвајање садржаја заснованог на доживљају у примерима који се изводе гласом или слушањем музике, што јесте кључ усвајања знања и развијања музичких вештина.

На основу свега наведеног, овај се уџбеник може препоручити као обавезна литература за студенте, наставнике и сараднике из области наставе Методика наставе музичке културе на свим наставничким факултетима и музичким академијама на којима се реализују *Студијски програм за разредну наставу* и *Студијски програм музичке уметности*. Препоручује се и учитељима и наставницима у основној школи који реализују наставу Музичке културе и Музичко васпитање. Као одлична основа за проучавања и истраживања у овој научној и уметничкој области препоручује се научницима из ових области. Корисна може бити и родитељима у помоћи својој деци у усвајању наставних садржаја. На крају се препоручује свима онима који се баве музичком културом и ширем читалачком кругу.